

В. ІВАНИС

Проблема українсько-жидівських взаємин

Український народ з давніх-давен є господарем на території сучасної України. Хліборобство до ХХ ст. було його головним заняттям. Цей абориген за свою довгу історію часто мусив збройно обороноюти від різних наїзників. Він змагався з половцями, печенігами, монголами, татарами, турками, поляками, німцями, москалями й іншими, густо кроплячи своєю й чужою кров'ю отою його чорнозем. Найтяжчою й найнебезпечною була боротьба з москалями, які вінівець нищили не тільки фізичні й матеріальні здобутки українців, а й культуру народу та його душу.

До цього населення з часом домішувались інші народи, між якими були й жиди, які тікали сюди, гнані з інших держав Європи й Азії. Ці два народи мали велику різницю в своїй вдачі: були антиподами. Аборигени-українці — спокійні, терпеливі з властивим їм гумором — домосіди. Вони завжди цупко трималися своєї переважно чорної землі. Від неї відрівтали їх було важко. Як хлібороби, українці відрізнялися зрівноваженню й були воївничі.

Прибувші на Україну жиди були більше гістерично нервові, до хліборобства мало придатні. Вони більше надавалися на крамарів, фінансистів і дрібних ремісників. Жиди купчилися по більших оселях та містах. Загалом жиди були рухливі, до землі не прив'язувалися і легко мандрували до місць, де сподівалися знайти ліпше застосування своїх здібностей. Кількість жидів в Україні мінялася, складаючи не більше 10% українських аборигенів. Головною прикметою є їхнє устремлення до навчання, що давало їм перевагу над іншими народами. Політично вони здебільшого склиялися до космополітизму.

Коли з XVII ст. Україна опинилася під залманциною Росії, то царизм обмежив жидів границями до поселення, як також певним відсотком учнів у школах (нумерус клаузус). Жиди могли жити головною на півдні, виключаючи козачі краї. Отріч цих обмежень російський уряд при певних своїх невдачах перекладав вину на жидів, влаштовуючи через своїх агентів погроми їх.

Як вибухла революція 1917 року, гостдар України (Центральна Рада), проголосив 20. 1. 1918 р. рівноправність усіх громадян. Для меншин же й прівелій — національно-персональну автономію, а для жидів спеціального свого міністра в інших справах. Ці рішення проводили жидів зустріли з ентузіазмом. Представник «Бунду» А. Золотарев при цьому так висловився:

«Коли ми бачимо, що звільнений український народ дає і нашому народові свободу, ми беремо на себе частину відповідальності за цей акт і від усього серця підписуємося під універсалом.»

Генеральний секретар по жидівських справах д-р М. Зільберфарб сказав:

«Прийняті нами закон можна рівняти лише з актами великої Французької революції. Тоді проголошенні права людини, сьогодні проклямовано права націй.»

Представник «Бунду» М. Рафес зазначив це як: «Найбільшою вагою акт, якого ще не знає ні одна держава в Європі. «Стара мрія здійснюється», — написав лідер сіоністів Н. Сиркін. (І. Чериковер, «Антисемітизм й погроми на Україні 1917-1918 рр.» 1923 р. Стор. 147, 148.)

Після таких виступів ні одна партія, ні одна більша жидівська група інтелігентів не помогла закріпити оті великих осягти. Співпрацювали з українцями поодиноки нечисленні жиди, а решта корінних громадян України (жидів) зрадила. Вона пішла співпрацювати з... червоною Москвою, здушуючи молоду українську державу. Жидівська інтелігенція всебічно допомогла організувати нечісану по своїй дикій жорстокості державу — ССРР. Нечісану до того в світі терор через ЧЕКА, ГПУ, НКВД й інші установи перевадився з великою участю жидів, які в певні періоди й очілювали ті установи. Слідчі цього терору складалися головно з москалів, жидів і лотишів.

Більство Головного Отамана С. Петлюри виконав жид-крайміналіст, а на суді за нього заступилися, за рідкісними винятками, всі жидівські інтелектуалисти.

Вони добре знали про непрічетність до ексцесів Петлюри. Масове нищення українських інтелігентів, Православної Церкви, організація голоду в Україні відбувалися тоді, коли при керівництві ССР ще домінували провідники жидів. Це ще можна сказати і про організацію концентраційних таборів та їхнє керівництво.

Друга світова війна й найдикіший терор Гітлера перевадився, ніби з участю й деяких поліційних українських формаций, не тільки проти жидів. Жахливий концентрат «Майданек» у Люблині з двома печами для спалювання напівживих людей (не самих жидів) охороняли із пірами військові літви. І хіба за це можна обвинувачувати літовський народ в антисемітизм? Хіба участь в диверсійних актах може сотні українських поліційних дорівнювати знищенню сотень тисяч українців, які проходили через руки слідчих жидів-енкаведистів?

Після капітуляції Німеччини з'явилася повенյа жидівських публікацій, в яких український народ кваліфікується погромником, «люстроючи» це «прикладами з історії». Варто зупинитися на доповіді 18. листопада м. р. жидівсько-американського діяча д-ра Й. Ліхтенена в «Клубі Круглого Столу» в Нью-Йорку. Очевидно, це мусило б послужити залагодженням українсько- жидівських відносин. Головний доповідач в засаді мав би спиралися на джерельні матеріали обох сторін і бути поспілкованим. Але з процесу доповіді цього ствердити не можна. Доповідач визнає, що антисемітизм (точніше — анти жидів) існує серед більшості народів та що це прояви не можна відносити на рахунок усього даного народу. Д-р Ліхтенен також зазначив, що йому й жидам взагалі відомі заходи та постанови українського Уряду в часи існування УНР. Публікації щодо забезпечення прав і жидів. Про часи гетьмана Хмельницького й С. Петлюри доповідач за браком часу сказав дуже мало. З цього виходило б, що антиукраїнські виступи жидів не мають підстав.

Однак, прелегент поставив дивні запитання: «... Де є якася наукова джерельна документація про Петлюру? Де є точна аналіза свідчень на процесі Шварцбарда і відкриття неправди в них?» Це свідчить, що д-р Ліхтенен зробив доповідь, не ознакомивши із джерельними матеріалами. В той же час така документація на обидва питання давно у доводческому. Про це свідчать матеріали: «Документ судової помилки. Процес Шварцбарда», Париж, 1958 (152 стор.). «Documents sur pogromes en Ukr-

aine et lassassinat de Simon Petliura a Paris (1917-1921-1926)», — Paris, 1927. «Збірник пам'яті Симона Петлюри», Прага, 1930. «Трагедія двох народів. Видання Закордонної Делегації УСДРП», Прага, 1928. Д-р А. Марголін, «Україна и політика Антанти», 1922. А. Марголін, «Жиди Східної Європи», Нью-Йорк, 1926. И. Чериковер, «Антисемітизм и погромы на Україні 1917-1918-1919 рр.», 1923 г. Соломон Гольдельман, «Листи жидівського соціал-демократії про Україну. Матеріали до історії українсько- жидівських відносин за час революції», Віденсь, 1921. И. Штифт, «Погроми на Україні», Берлін, 1922.

Щоб покінчити із зазначеними постатьями, не можна не погодитися із становищем д-ра І. Вікля («Народна воля», 2. III. 1961, ч. 9), а саме, що «за те, що діялося в XVII столітті, або кілька десятків років тому не поносять жадної вини сучасні українці, це мусимо признати широ, і було б безглуздити їх за це оскаржувати».

Д-р Ліхтенен сказав також чистісній неправду, що жиди завжди визнають прагнення будь-якого народу до його визволення, в тому числі й українського, бо в минулому було навпаки, а тепер також усі сили напрягаються до стримання процесу утворення української держави. Ніби з превентивним наміром прелегент докинув, що «найбільше переслідуванням народом під союзами — це жиди». В дійсності ж воно мають синагоги, вільний рух і подекуди право на еміграцію. А 40 мільйонів українців ні однієї української церкви, не кажучи вже про вільний пересід, не то що еміграцію.

Доповідач похвалив українську газету «Сучасну Україну», що вона визнала існування в минулому антисемітизму

українців і засудила це. Не промінув призначати слушність д-рові Кордокові, що в статті написав:

«Українське вояцтво і всякої роду повстанські загони до анархіста Махна включно промили євреїв не тільки як большевиків і русофілів, а і як євреїв...» (To ж були юри, а не регулярна Армія УНР — В. І.).

Після півторагодинної доповіді почалася дискусія, в якій узяли участь деянья поважних українців. І лише один із них солідно з образкою відповів верхоглядні твердження д-ра Ліхтенена. А восьмєро сервілістично визнали додатністю висунутих аргументів. Проф. В. Голубничий підкреслив навіть таке: «Факт, що націоналісти всіх відламів у своїх гаслах несли антинародні програми для майбутнього, проголошує: «Україна для українців». Очевидно, він був згідний, щоб Україна була для жидів і що котось, а не українців. А для кого існує: Ізраїль, Франція, Німеччина і т. д.

Присутній жидівський літературознавець Бернаштайн порадив: «Щоб украйнці реабілітували себе перед світською опінією, бо це потрібно для них самих, враховуючи, що жиди менше потребують такого жесту з боку українців з огляду на їхнє (жидів) ліпше становище в світі.» І ні один з присутніх елітарних українців не наслімівся на таку пораду відповісти, що оту «опінію» створили і створюють саме жиди. Нехай жиді перестануть займатися трактуванням давно забутих подій і «опінію» постане.

Дивним є, що чомусь організатори зустрічі в «Клубі Круглого Столу» на бажали зайняти правдивої позиції українців.

В. ІВАНИС

С. РОМАНОВИЧ

„Ставши на гнилу стежку, в болоті загрузнеш“

Цією народньою присповідкою можна характеризувати систему колгоспного господарювання в Советському Союзі. «Кукурудзяний король», об'їжджаючи своє імперію, побачив на власні очі, що стан сільського господарства настільки жалюгідний, що в нього зародився сумнів щодо побудови комунізму і в переможному економічному змаганні з Америкою. Ось що сказав Нікіта Хрущов на нараді передовиків сільсько-господарських областей центрально-чорноземної зони Російської Федерації в м. Вороніжі 11. 2. 1961 р.:

«Ta хіба може керівник миритися з урожайністю в 7-8 або, скажемо, в 11 центнерів зерна з гектара? Що ж ви думаете, по цьому врохаю до комунізму прйти? Адже при комунізмі не можна по чайній ложці роздавати мо-

локо. Для того, щоб наздогнати і випередити Америку по виробництву сільсько-господарських продуктів, треба чимало попрацювати. Ми будуємо комуністичне суспільство, рівень виробництва в якому, звичайно, повинен бути вищим, ніж у США. Якщо знайдуться керівники, які лише говоритимуть про будівництво комунізму, а самі, як миши, залишать у норі і виглядатимуть звідти, то як ми можемо наздогнати і випередити США? Коли ж ми тоді до комунізму прийдемо?»

I тут же дас рецепт для піднесення сільського господарства:

«Відповідальних осіб треба частіше шпигати, не давати їм сплячки та гулянок по районах.»

(Продовження на 3-й сторінці)

маємо недостатній контроль його з боку інших психічних складників, як воля й розумові обдаровання.

То не зле, що ми багаті на чуття. Якраз ця чуттєва сфера визначає наше глибоку релігійність, наші моральні й естетичні вартості, які високо підносять українську людину. Але всякі чуття — і позитивні, і негативні — повинні бути під контролем розуму й керовані волею. Во без цього будемо мати розцеплений характер, роздвоєну психіку, постійно будемо руйнувати те, що перед тим створили.

Отже мусимо стреміти до гармонійного розвитку всіх трьох складників: чуття, волі й розумових здібностей.

Ще існує одна причина, яка негативно впливає на внутрішнє життя наших національних спільнот. Це те, що звено комплекском меншеваргости. Цей комплекс взагалі властивий поневоленням народам. Сама назва «малоросі» вже мала означати щось малоценне. Протягом усього часу нашого поневолення Москвою наша культура, мова, наše традиції, звичаї, уподобання — все обезцінювалось і висміювалось. Це переживалося як національна образа й пониження, але не могло розрядитися назовні проти напасників через нерівність сил.

Д-р Кульчицький додає, що в нас чуття меншеваргости має забарвлення «комплексу кризи», особливо, коли українець, здебільшого цілком виправдано, оцінює перевагу свого внутрішнього світу, багатство своїх душевих переживань з такими ж своїх поневолювачів.

Психологія каже, що затиснені в підсвідоме чуття не зникають, а лишаються там постійно турбуючою силою, яка

Уваги до українського національного характеру

(Закінчення з попереднього числа)

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЕМІГРАЦІЯ ВИХОВУВАЛАС

На шапальтах союзської преси

,Маріанна не хоче розводу“

Під таким заголовком кореспондент «Гадянської України» Василь Човба в ч. 15 за 18. 2. 1961 р. вмістив памфлет про намагання Франції за всяку ціну зберегти колоніальний статус в Альжірі і що референдум де Голль в справі самовизначення, це, мовляв, лише трюк, щоб продовжити колоніальнє панування метрополії.

Отже, Франція, не зважаючи на боротьбу альжірського народу за своє визволення, ніяк не хоче розстаться з Альжіром і тому, за словами Човби, придуманий цей план «Нового Альжіру» — альжірського Альжіру (що одночасно належав би і Франції). Автор памфлету пише:

«Цьому нерівному шлюбові завжди бракувало кохання, а тепер він став зовсім нестерпним. І марно правлячі кола намагаються залякати та улестити обурений Альжір дешевими подарунками, умовити його не поривати ненависних йому уз із зрадливою Маріанною, яку імперіялісти озброїли до зубів, дали їй в руки навіть атомову бомбу. І ця підроблена «Маріанна», видно, досмерті не хоче брати розводу.

Формально ніби визнаючи право Альжіру на самовизначення, Франція намагається будь-що зберегти там колоніальні порядки. В одному із своїх виступів незадовго до нашого приїзду в Марсель де Голль казав:

...Жіба молодий суверенітет треба здобувати і здійснювати всупереч колишньому колоніаторові, та ще й на додаток клянучи його, а не, навпаки, в дружній згоді з ним користуватись його сприянням»...

Пізніше, під час горезвісного грудневого вояжу в Альжір, що супроводився кривавими подіями, де Голль безустаново повторював:

...Альжірові потрібна Франція... Без Франції його чекає убоство і катастрофа, а з Францією він пізнає розвиток в усіх галузях... Франція повинна забезпечити це співробітництво в обстановці братерства»...

Чим більше є голосніше він запевняє, що «Альжірові потрібна Франція», тим краще всі розуміли, як смертельно бояться і нізащо не хотять керівні кола Франції втратити колоніальний Альжір. На очах усього світу відбувався ніби своєрідний діялог.

— Ми теж за співробітництво і за братерство, тільки за справжнє, рівноправне, — казали альжірські патріоти. — Сідаймо ж за один стіл, як належить братам і як рекомендую резолюція ООН, та й домовимось по-людсько. Ми згодні дружити з Маріанною

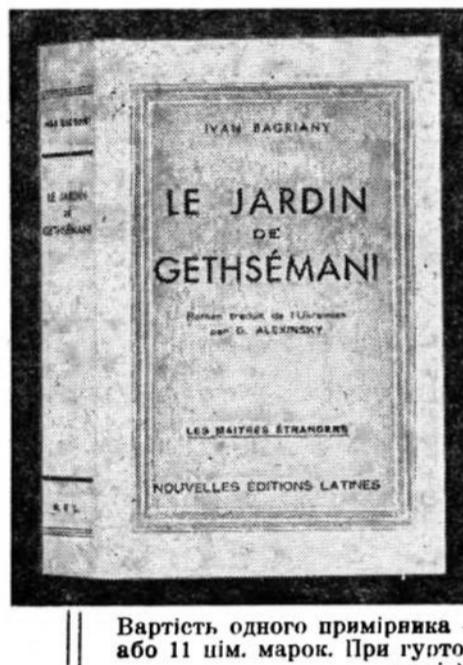
демократичною, тією, що в роки великої Французької революції проголосила на весь світ чудові слова: «Свобода, рівність, братерство».

— Не хочу і не буду я розмовляти з вами і з вашим тимчасовим урядом! — відповідала метрополія. — Цей уряд незаконний і самочинний. До того ж він забагато вимагає. Я не хочу, щоб ви самовизначилися. Я вас сама визначу. Придумаю підхідну форму управління вами, дам державний прапор, вже наявіть замовила вам національний гімн... Та й досить з вас. Все інше хай буде, як було. І хай живе новий Альжір!

— Hi, — відповідали альжірські патріоти, — наш народ на таке «братерство» не погодиться.

— Не віредуйте і не забувайте, що в Альжірі 800 тисяч французьких солда-

(Закінчення на 6-й сторінці)

Вартість одного примірника — 12 фр. франків (нових), або 3 доларя, або 11 піс. марок. При гуттових закупах (більшої кількості примірників) — знижка 30%.

Гроші можна переказувати в будь-якій валюті, відповідно до існуючого курсу фр. франка.

Це книга про трагедію людської особистості під советами й про І спротив режимові. Всі емігранти з ССР в такому віданні французькою мовою особливо заинтересовані.

А українські емігранти в усіх франкомовних країнах мусіть б довести французькому видавцеві, що вони належать до висококультурного народу, купуючи видану ним українську книгу й поширюючи І. Цим вони також не тільки б підкріпали честь української літератури, а й змагання нашого народу та всіх уярмлених в ССР націй до свободи. Чим більше світ знатиме про нас, тим близче ми до мети.

,Ставши на гнилу стежку, в болоті загрузнеш“

(Продовження з 2-ї сторінки)

«ВИСОКІ СВІДКИ»

Очевидно, що це спілгання настільки сильне, що місцеві «предводіті дворянства», як почули, що до Вороніжу приїжджає «сам хазяїн», з переляку стали поспішно прибирати наслідки свого господарювання на шляху, де він їхав. Наприкінці січня ц. р. директор птахорадгоспу Новоусманського району Зевін і керуючий відділом цього радгоспу Крошка взяли у колійного майстра ст. Бєсово Південно-Східної залізниці Хренова рейку, завдовжки 25 метрів, пристосували її трохи до тракторів і почали пригинати до землі кукурудзу, яку не було зібрано з площа близько 300 гектарів. Подібу гідна винахідливість.

Справа в тому, що ці «високі свідки» були по дорозі до атомової електростанції, яку мав відвідати Хрушцов. Коли пильний «кукурудзовод» довідався про це, то розгнівався так, неначе хто червону плахту йому кинув на ро-

ги. Але секретар обкому Хітров «не здрефив», не моргнувши й оком спростував:

«Директор радгоспу обламав усі качани на кукурудзі, а щоб зібрати стебла, він попросив у залізничників рейку і цією рейкою збирав стебла.»

Хоча був спілманій на гарячому, але по-прикарськи удар відхилив. Не плаzuвав і не плакав, як то робив М. Підгорний.

ТВОРЦІ «ТУФТИ»

Перед в окозамилюванні, як і належиться в міжнаціональній субординації, веде «старший брат». Характерно, що в розмовах з представниками «генофонольку» Хрушцов не такий нахабний, як, скажемо, з націоналами, зокрема з українцями. До російських базік, неробів, окозамилювачів і обманщиків він говорить без гніву, не «потрошує», а докоряє, вважає на слова, щоб не понизити чести російського народу — «народу богатиря». За ті речі, що виявилися на пленумі в Курській області, якби вони трепилися, скажімо, на Україні, то багато від цього покотилося б голів. А там він обмежився лише заувагами. «Проделкі» місцевих російських «предводітей дворянства» Хрушцов використав у своїй промові лише як деталі варти, мовляв, пера таких гумористів, як Тарапунька і Штепель.

В наслідок такого поблажливого ставлення, деякі зі спілтих творців «туфти» і «ліппи» дістали підвищення по службі. Так, наприклад, секретар Горшеченського райкому партії (Курської області) Коваль викликав до себе керуючого «заготскот». П'яних з квитанцією книжкою і запропонував йому виписати квитанцію на п'ять тисяч центнерів м'яса, яке нібито здали колгоспи району. Зведення вийшли добре і по району, і по колгоспах. За «уступи» виконання м'ясоствок Кovalia підвищили по службі — призначили заступником начальника обласного управління хлібопродуктів.

ЗВІЛНІТЬ НАС ВІД БЕЗДАРНИХ ПАНІВ

Характерно відзначити, що колгоспники Російської федерації не є такі залякані і безправні, як колгоспники інших національних республік. Про це свідчить лист до Хрушцова від колгоспників артілі ім. Леніна Ровеньківського району Білгородської області, які просять його, щоб він забрав прислані з району голів колгоспу. Перший раз прислали їм на голову колгоспу району (Закінчення на 6-й сторінці)

«Поховайте та вставайте, Кайдани порвіте
І вражою злою кров'ю
Волю окропіте.»

Конкретно потрібно:

1) На основі своєї національної педагогіки розробити едину національну систему виховання. Для цього нашим педагогам слід глибше вивчити педагогічні ідеї Сковороди, Ушинського й Шевченка. Потім, пізнані духовість свого народу й його національний характер. Ушинський прямо вказує:

«Виховання повинно спиратися на вивчені народного характеру, на вивчені природних сил його. Природні сили народу слід берегти, бо вони полегшують виконання дій. Але сила ця може руйнувати творити з огляду на напрямок цієї сили може дати тільки правильно організоване народне національне виховання. Вихователь повинен придивитися до народного характеру, до скритої суті його, вичути його, якби це було неможливо, а потім на основі виученого висунути доцільне творче громадське народне виховання. Тільки тоді приймуть усі виховання, які близькі до серця справу.» (З «Листів із Швайцарії».)

Далі. Пам'ятаючи, що чуттєва сфера в нашему характері займає центральне місце і ці чуття спричиняють анархію в нашему поступованні, слід у виховній системі звернути особливу увагу на організацію нашого чуття. Вироблені характеристики означають підпорядковання чуттєвих переживань волі й розуму. Розум рішає, що добре, а що зло, а воля повинна здійснювати ці рішення. Мусимо усвідомити, що то нелегка справа виховати звичку контролю над чуттям.

Грецький філософ Платон не визнав мистецтва, яке прищеплює нежиттєздатну розслабленість і пестильність. Наша лірика, повна скарги і плачу на нещасливу долю, не може мобілізувати нас на боротьбу за покращання своєї долі. Тому вона не є оправдана

чекас нагоди для своєї розрядки. Розрядка назовні проти сильнішого агресора небезпечна, а тому вона настуває на внутрішньому секторі свого супільніального життя. Отже комплекс чужої кризи б'є нас самих. Такі згубні наїдки має, оте чуття меншеваргости.

ЩО ПОТРІБНО РОБИТИ?

Визначивши отак недомагання нашої психіки і національного характеру, ми повинні шукати ліків на ті недомагання, вжитти заходів на поборювання своїх негативів. Для цього й існує наука педагогіка, яка ставить свою цілью удосконалювати природу людини через виховання. Наш великий педагог Ушинський казав:

«Виховник повинен завжди бути пеконаний, що сила виховання так велика, що він навіть не може її всю використати» («Педагогічна антропологія». Ч. II Розділ «Характер».)

На сьогодні ми не маємо дійсного вибобленого типу української людини, як то видно з попереднього викладу. Мусимо таємий тип нової людини створити, виховати. Але не зрікаймося при цьому всього того духового й морального благатства, яке прибавив наш народ на протязі тисячоліть свого буття. Ми не можемо ступати на шлях, який лідкає нам Дм. Донцов. Виходячи з принципу, що людина для людини є вовком з природи, він проповідує ненависть й агресію проти всіх і всього. Дм. Донцов — ідеолог українського націоналізму» каже:

«Коли нам здається, що, аби добре сісти, мусить потиснутися наші сусіди, не робім собі з того нічого!.. Коли на тім потерплять засади гуманізму й братерства — тим гірше для них!.. Коли

виховники повинні мати належний педагогічний такт, щоб привчити дітей до такого контролю. То не дастися легко й скоро, але поволі на протязі років. Зате виробленій так характер буде неоцінним скарбом людини на все життя.

Знаємо, що Об'єднання Педагогів Канади робить заходи, щоб створити національну систему виховання. Не відомо, як вони розуміють оцію систему, але дивним є факт, що вони те думають робити без педагогів Наддніпрянщини. У себе в Канаді вони не змогли порозумітися з наддніпрянцями щодо розбудови школництва й виховання. Отже їхня система, якщо вони щось зроблять, нікак не може мати всенціонального характеру, а тільки регіональний для західніх областей. Шкода заходів.

Тут на місці буде висловити наші побажання й вимоги до наших мистецтв, особливо поетів. Наша лірична поезія так полонить увагу читача, так захоплює різного роду переживаннями, що вся енергія чуттєвої сфери топиться у цих безплідних і безцільних переживаннях. Наслідком такої безпредметної лірики є розмагнічення волі, нездатність до будь-якого чину, бо вся енергія змарнувалася на самозубінні переживання. Слід пам'ятати, що чуттєві переживання не можуть бути самоцілью, а тільки прологом, підготовкою або зарядкою до певних волевіх чинів на здійснення поставленої собі цілі.

Грецький філософ Платон не визнав мистецтва, яке прищеплює нежиттєздатну розслабленість і пестильність. Наша лірика, повна скарги і плачу на нещасливу долю, не може мобілізувати нас на боротьбу за покращання своєї долі. Тому вона не є оправдана

П. ФЕДОФЕНКО

„Букет“

Це не китиця. Це — букет. Китиця — це квіти, це щось гарне.

Букет — не тільки квіти, це означає їй щось інше. Кажуть також про пахощі — букет. I про сморід кажуть так само, але обрамлюють лапками, «букет». Тобто — збірний сморід. Сморід ріжного гатунку й зафарблення. Букет смороду.

Ми маємо на увазі саме цей «букет». I іншого означення, ліпшого, мабуть, і не придумати до того явища, про яке тут мова буде.

Букет смороду, — строкатий і ріжний в його складових частинках, але з'язаний воєдино спільного мотузкою, мотузкою спільноти іллі, і разючий в його колекційні смердючості.

Такі букети виникають коли, скажемо, мерзотники ріжного калібріу й ступеня культури (точіше — безкультур'я) сходяться на одній плятформі — роблення речей підліх і безчесних, керуючись «шляхетною» засадою, що «для досягнення мети всі засоби хороши».

Та нехай читач сам поробить висновки, ми ж наведемо тут ряд цікаючих, і деякі з них на перший погляд просто неймовірні, фактів.

Почнемо з імовірних.

Советська преса приділяє багато уваги українському письменників й Голові УНРади та лідерові УРДП I. Багряному, чорничи його на всі лади в своїй пресі та радіо. Це явище нормальне, бо не можуть же большевики мати симпатії до такої людини, шанувати її або ще й хвалити. Тому вони шельмують його й обмазують советським дьогтем з голови до п'ят раз в «Радянській Україні», а раз в «Літературній газеті», раз в «За повернення на батьківщину», а раз, і особливо, в російській «За возвращеніе на родину», чи то в журналі «Жовтень», чи в радіопереселеннях з Києва. Раз... Та не раз, а багато разів вони окутують це ненависне ім'я смородом своїх пресових та радиєвих еляборатів. Уперто вони хотять зробити з цього «антисеміта», «глограмника», «гітлерівського лакея» та «лакея американського капіталу», «фашиста», і т. п. I навіть орденоносні поети й поетеси пишуть на «честь» його своїх злобні вірші, як от Любов ЗАБАШТА в журналі «Жовтень» та ще якісь там віршоплет на шпальтах іншого органу. Още большевики ведуть таку кампанію.

А з другого боку — білі емігранти дмуть у ту саму дудку, тільки з іншим інтонацієм, «примінительно к местности», так би мовити. Вони називають Багряного... «комуністом» і «советчиком».

наша національна педагогікою. Нам потрібне національне мистецтво, яке мобілізувало б нашу волю, збуджувало б мужність і готовість до боротьби за свої ідеали. Лірика Т. Шевченка не розмагнічує, а мобілізує на боротьбу, і це хай буде дороговказом для нас, як використовувати національне багатство чуттєвої стихії.

2) Як було зазначено вище, особливе значення на вироблення характеру має родинне виховання. В українських родинах воно лежить на руках матері. Це добре й справдано. Але чи готові наші молоді матері до цього святої й так відповідального завдання? Слід сказати, що за малими винятками — ні, не готові. Крім Швайцарії, де підготовка до материнства включена в шкільні програми, ніде в інших суспільствах цього нема. Слід думати, що в своїй українській державі на це буде звернено особливу увагу. Тут же, в умовах еміграції, наша громадськість сама мусить надолужити цю прогалину шляхом організації відповідних курсів для молодих матерів і майбутніх матерів. I я рекомендую нашій молодечій організації ОДУМУ взяти на себе ініціативу цього.

Виховання дитини — то є плекання фізичного й душевного росту її. Коли перше (плекання фізичне) є більш-менш відоме, не представляє особливих труднощів, то процес душевного розвитку дитини багато складніший і здебільшого невідомий. Щоб розуміти, як розвивається душа дитини, це цьому процесові сприяє, а що шкодить, слід вивчати психологію дитинства. I це було б первочерговим завданням тих курсів.

Природна річ любов матері до своєї дитини, але чи всі матері вміють розумно любити своїх дітей? Любити так,

От, приміром, російська газета «РУССКАЯ ЖИЗНЬ», що виходить в Америці, в Каліфорнії (Сан-Франціско) в своєму 4783 числі за 14. лютого ц. р., в проголошенні представництва російських емігрантів в Америці, озаголовленого «ОТ ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВА РОССИЙСКИХ ЭМИГРАНТОВ В АМЕРИКЕ», атакуючи УНРаду, пише таке:

«Во главе этой группы (Державного Центру УНР!) — П. Ф.) стоят известный бывший коммунист Багряный и марксист В. Мартрос, с которыми сотрудничает бывший член Государственной Думы Г. Алексинский...»

I хоч в цьому, що Багряний «известний коммунист» стільки правди, як в тім, що Мартрос називається «В», а не «Б» (Борис), але що смородоробам до праді! Вони зробили Багряного «известним комуністом», бо так диктує мента, яка їм присвічує, їй обставини, в яких вони діють і в яких ярлик «комуніст» найпевніший щодо смертності, рівнозначний смертному вирокові. А те що Багряний не був не тільки «ізвестним», а й взагалі ніжним комуністом, — це смородоробів не хвилює... Власне, якраз це хвилює й тому вони беруться до дьогтю.

Можна б навести чимало подібних перлин з білогвардійської та реакційної єдинонеділімської преси. Але в цьому теж немає нічого дивного, як і в еляборатах большевіків про Багряного «фашиста», «антисеміта», «лакея американських капіталістів» тощо, озаголовуваних «ХТО ТАКИЙ І. БАГРЯНИЙ» або «ЖАДАННЯ І. П. БАГРЯНОГО, ЯК Я ЇХ ЗНАВ», або «НА ЕМІГРАНТСЬКОМУ СМІТНИКУ» (про з'їзд українських письменників у США, ллючи найбільше бруду на голову того самого Багряного) тощо, тощо. Але, повторюємо, це большевики й білі единонеділімці, це ті факти, які ми назвали цілком закономірними й імовірними.

А тепер перейдемо до, здавалося б, неймовірних і дивовижних в Іншій безглуздості, але... таки фактів, що, власне, творять «букет», усю його пікантність.

На ту саму голову сиплеться бруд з іншого коша. Хто не бачив і не спостерігав ось уже протягом десятиліття кошачі концерти ріжких «севеушників» і «Ільян», навколо цього імені? Хто не чув про ділкі «п'яті універсалі» або цькування Голови УНРади з наливою «урядуючий» у т. зв. соціалістичній пресі, також в «селянській» пресі п. Доленка?! I, на сором і ганьбу, цо всю кампанію «морального низнення» ве-

дуть середовища, які входять... до УНРади! Нормальна людина хапається за голову, — що це таке?! Але це факт. Але що це таке?

Це є отою «букет». Букет симпатичних пахощів. Букет ріжкий щодо його складників, але зв'язаний єдиною мотузкою. Всі, що його складають, діють в одному напрямку. Удушуючий сморід його триває роками і треба тільки дивуватися, як та людина, з хворими легенями й хворим серцем, все це витриє.

Комусь він говорив, що він витримує, бо ворожий наступ його не отічує. Трудно, правда, повірити, щоб людину не хвилювали такі пописи своїх «союзників» по УНРаді, бож це ознака страшного розкладу цієї інституції, розсаджування її учасниками «букету» зсередини, спільно з большевицьким та білогвардійським наступом ззовні. Все таки творці «букету», мабуть, якоюсь мірою досягають цілі. Але наша справа тут подивиться тепер на цілий «букет» в його зв'язаності.

Що це таке читачу?

Як тобі здається, хто в цьому «букеті» кому помагає? Хто кого наймає? Колись це питання поставив часопис «ПРОМЕТЕЙ» саме в час гостювання Голови УНРади на американському і канадському теренах і його безперечних та

безсумнівних там успіхів серед чужинців і серед усієї української еміграції, і в час коли складники «букету», смородобри, активізувалися були з особливим ентузіазмом — червоні й білі і... біс його й знає якого ж вони кольору, оті всі організатори т. зв. «судів еміграції», та писарі «п'ятих універсалів»! Часопис «ПРОМЕТЕЙ» поставив слушний і цілком закономірний запит: ХТО Ж КОГО ТУТ, У ЦІЙ СМЕРДЮЧІЙ БОЛЬШЕВИЦЬКО-БІЛОГВАРДІЙСКО-СЕВЕУШНИЦЬКІЙ КАМПАНІЇ НАЙМАЄ? Хто в кого в приклузі, в наймах?

Одно з двох, — або большевики в наймах у творців «п'ятих універсалів» та «судів», прикритих селянським чесним іменем, або навпаки, — наймає той, хто гроши має, в кого гроши більше. Така бо залізна логіка: об'єктивно — хто у кого є лакеем. Сумнівамось, щоб большевики були лакеями в еміграційської махновщини.

Признаємося, найдивнішим у цьому є, що, спостерігаючи цей букет, цілком, здається, солідаризуються з ним люди нібито й поважні, але підтонені черваком міжгруповими порахунків, а іменно — діячі «опозиційних» середовищ УНРади. Хай вибачають, що ми акцентуємо на цьому дивовижному (Закінчення на 5-й сторінці)

Політика уряду США щодо поневолених Росією народів

(Закінчення з 1-ї сторінки)

літичних режимів, які могли б їм найкраще відповісти.

Тому всяка спроба підтримки незалежності окремих поневолених націй мимоволі натрапляє на неминучі суперечки, які виникають в наслідок претенсій до тих чи інших земель щодо їх (претенсій) історичної легітимності та географічної обґрунтованості.

Широ Ваш,
R. T. Davies, Public Affairs Adviser
Office of Soviet Union Affairs.

Такою є відповідь державного департаменту. Ми не сумніваємося, що ця відповідь відбиває не тільки офіційну політику теперішнього уряду США до поневолених народів ССРС, але і — в чому можемо переконатися з дійсності — також і практичне виявлення тієї політики до тих нещасних народів. Як читачі пригадують, «непередрішенську» політику урядові США до поневолених народів вперше пропонують ріжкі приватні американські комітети «боротьби проти комунізму» (але не проти московського імперіалізму!) і яку так одностайно засуджують та поборюють представники всіх поневолених народів закордоном.

Дивним, якщо б не сказати більше,

є закид державного департаменту американцям східноєвропейського походження за їхнє непогодження щодо «бажання про надання національної незалежності для всіх народів», поневолених Росією, так само як і за їхні, «розвідності щодо державних кордонів, форм уряду та тих чи інших форм інтернаціональної співпраці». Виходить, що перед тим ніж робити якісь практичні кроки щодо допомоги народам визволитися з неволі, державний департамент мусить почекати, аж поки ті народи дійуть між собою до згоди не тільки щодо майбутніх державних кордонів, але і щодо форм їхніх майбутніх урядів, інтернаціональної співпраці та інші. Чекати, значить, аж поки панове Ніколаєвські, Абрамовичі або інші російські, польські і т. д. емігрантські імперіалісти дадуть згоду на державні кордони майбутньої незалежності України, її форми уряду і т. д. Це теж саме, якби, наприклад, американські патріоти другої половини XVIII століття не підіймали повстання проти англійських окупантів аж до того часу, поки ті окупанти не дали б згоди на кордони майбутньої американської незалежної держави і на її форми державного управління.

сти в нашій молоді. I на вивчення тієї доби слід звернути особливу увагу.

4) В справах громадського життя все можуть виникати розвідності в думках і поглядах. Такі розвідності можуть іноді вести до конфліктів і навіть заколоту. Це тоді, коли чи то провід громадський, чи випадкова (або й дійсна) більшість не узгляджає бажань і устремлення інакші думкачі. Тоді ці до часу приковують у собі чуття отрічення, а то й кривди. Ці приховані чуття наростиють і при слуханні нагоді вибухають зачотом.

Зрілі західні демократії вже давно навчилися розв'язувати всякої роду непорозуміння в способі компромісу. Здоровий компроміс дає розрядку чуттєвій енергії інаживдаючих і тому він життєтворчий. Це тільки сучасні диктатори називають компромісом «гнилими» і «буржуазними», бо вони вміють тільки диктувати, силоміць накидати свою волю іншим. Отже, беручи психологічно, компроміс є добрим способом полагодження всіх непорозумінь, і ми мусимо його додержуватись.

Взагалі мусимо підносити в себе культуру демократії, бо то є така проста й легка справа. Доля судила нам перевівати в країні високої демократії суспільного ладу. Правда, і тут ми можемо спостерігати окремі випадки недемократичного поводження, свавільства. Але ці випадки тільки свідчать про те, що окремі особи не дорошли до тієї культури, яку тут створено. I не з них ми мусимо брати приклад. Прикладом нам мусить бути ті культурні шари, які знають, якою високою ціною здобували їхні предки ці демократичні свободи і як слід берегти їх. Bo демократія то є свобода для всіх, а не для «ліпших» за рахунок інших.

Іван ГОНЧАРЕНКО

Похорон Івана Івановича Ковала

28. 3. 1961 р. на Євангелицькому кладовищі в Авгсбурзі поховано довголітнього члена УРДП, голову Головного Товариства Суду УРДП, члена Крайового Комітету УРДП на Німеччину й Австрію, голову Головної Військової Управи Легіону Симона Петлюри, активного громадського діяча, відданого Українській Православній Церкві віруючого полковника Івана Івановича Ковала.

Іван Іванович був широковідомим і шанованим далеко поза місцем його перебування (прожив у місті ранішого центру української еміграції 16 років), і не дивлячись на те, що останній час українська громада в Авгсбурзі не може похвалитися своєю великою чисельністю, на похорон полковника прибула велика кількість українців.

Схилили жалібний прапор ЛСП над труною свого керівника приїхали з Нового Ульму легіонери на чолі голови місцевого відділу організації М. С. Жученка. Прибули покласти вінок на свіжій могилі непохитного товариша по ідеї члени осередку УРДП в Новому Ульмі з іхнім секретарем О. Сухаревським. Під керівництвом І. Л. Рибчушенка під час похорону співали сумних церковних мелодій хор Свято-Троїцької парафії в Новому Ульмі. У влаштуванні похорону своєго активного члена присклала багато праці церковна громада в Штеттенгофені з її настоятелем о. І. Вороб'єм (він же і похоронну службу Божу відправив). Прибули на похорон близькі земляки Покійного, члени ЦК УРДП, КК УРДП з Нового Ульму та Мюнхену.

Небіжчик мав широкі знайомства серед німецького населення і його знайомі авгсбурзькі громади чисельно прибули провести в останню дорогу шанованого ними Івана Івановича Ковала. Левену частину влаштування похорону перебрала на себе господина, де весь час проживав І. І. Коваль, пані Л. Руф.

З прощальним словом на могилі І. Ковала, після слова о. Вороб'єя, виступив від імені Авгсбурзької громади українців полк. Шраменко, підкреслюючи толерантність Покійного; його повсякчасна готовість кожному, в чому іде тільки його сили дозволяли, допомогти; відданість українській визвольній справі.

Словами прощання Ф. С. Гаєнко (від ЦК УРДП) та І. І. Лиховий (від КК УРДП та імені МГУЕН) коротенько висвітлили біографію сл. п. І. І. Ковала.

Небіжчик народився на Чернігівщині 19. 7. 1899 р. Мав замілування до військової справи і вивчав її, де тільки міг. В советській армії дослужився до ранги полковника не вислужництвом перед окупантом, а непересичними здібностями в своїй царині зацікавлення. Ворога, за його підступність, злочинну антинародність, імперіалістичні зазіхання, терор над невинним населенням рідної України ненавидів. Для боротьби з ворожкою Москвою завжди був приготований віддати себе на службу свого народу, поширюючи при тому свої військові знання, щоб якнайбільше прислужитися визволенню ук-

раїнській нації з юрма російського поневолення. Ворог «розкрив» «політичну неблагонадійність» полк. І. Ковала. Саме «в день солідарності трудящих» (1. 5.) НКВД ув'язнено його. Рік перебування в заточенні в царстві російського сатани підкосив здоров'я Івана Івановича, що і спричинилося до передчасного відходу його від нас.

Биухла російсько-німецька війна. І. І. Коваль один із перших відмовився захищати тюмну народів. Але червона Москва вирішила показати, що «її руки скрізь сягають». Червоні «партизани» жицями спалили в хаті всіх членів родини полковника (батька, матір, дружину і доньку), — коли остання намагалася врятуватися втечею, то «доблестні русські воїни» пристрелили її і кинули в полум'я, — а Іван Іванович саме на той час був відсутній. За наручу над його народом і над ним самим

у застінках НКВД, за вбиство всієї його родини. І. Коваль палав гнівом, помстюючи поневолювачеві — цього нещастя всього людства.

З дозволу німецького командування, при формуванні українських військових частин полковник брав активну участь. Він поставив перед собою завдання: наснажити українську молодь ідеями боротьби за визволення України з-під гніту російського поневолення, передати свої знання військового мистецтва молодшій генерації, вирвати українську молоду душу з лабет червоного москви.

Такий же злодійний націонал-соціялізм, як і північна потвора, ганебно програв війну. Іван Іванович залишається на становищі емігранта. Він описувався в тій самій ситуації, як і багато емігрантів з-поза залізної заслони: уникання непримісної зустрічі з російськими репатріаторами-людоловами, тяжка праця — довести, що еміграція не складається з «воєнних злочинців», «колоіборантів», «квіслінгів», боротьба за існування вільної людини.

Покійний брав активну участь у політично-громадсько-церковному житті української еміграції: працював викладачем в Українському Електротехнікумі, ждавши участника у діяльності Української Революційно-Демократичної Партії, з самого початку її заснування; він один із перших творців Української Національної Гвардії (Іван Іванович не намагався зробити з неї власність, як цього прагнули осiąгнути ті, що прийшли в УНГ пізніше й на все готове), а в 1952 р. — Легіону Симона Петлюри, який з 1957 р. очолював; діяльний член ДОБРУСу в Західній Німеччині, МГУЕН, парафії УАПЦ.

Українська преса вже відчуває несподіваний відхід співпрацівника (довголітній співробітник «УВ», редактор військово-політичного журналу ЛСП та дописувач до інших демократичних органів).

Про себе Іван Іванович Коваль найменше говорив. Він не хотів роз'яснювати спогадами рани болю про втрату власної родини, рани жалю за сплюндуване північним ворогом його особистого життя. Покійний тяжко переносив примусове перебування далі від батьківщини, муки рідного народу. Виховував легіонерів і членів УРДП в дусі любові до власної батьківщини, ук-

ТРИБУНА МАРТИНА ЗДЕКИ Сучасні „хохли і хохлишкі“

«Хохли і хохлишкі» — це так за царя Миколи II названо трупу українських акторів, що гастролювали в тодішній російській столиці — Петербурзі. Тоді ж таки один із «хохлишків» — Марії Заньковецькій петербурзькі радили перейти з «малоросійської» сцени на російську, де вона, мовляв, більшою мірою могла б виявити свій не абицій талант. Але славетна українська актриса відповіла на ту пораду приблизно так, як колись відповів Тарас Шевченко декотрим російським критикам, що радили йому писати свої вірші російською мовою: «Теплій кожух, тільки школа, не на мене штитий», — і на все своє життя залишилася «хохлишкою».

Шоправда, за советської влади слово «хохол» вийшло з ужитку. Проте діячів українського театрального мистецтва Москва ще й до сьогодні, як і за царів велося, тримає на становищі проінційних «хохлів і хохлишків». І тільки ті з-поміж них, що переходят з української сцени на московську, автоматично набувають російської «чистокровності» і стають повноправними «поліпредами советского іскусства».

Десь восени минулого року відомий американський імпресаріо С. ЮРОК подав був до преси інформацію про те, що на весні 1961 року він привезе до США український танцювальний ансамбль. Тепер ось уже й весна настала, а обіцяній ансамблі чомусь не єде за океан. Натомість на сторінках нью-йоркської газети «Нове русське слово» друкуються галасливі оголошення про приїзд до США «трупки танцорів Моїсеєва». Ось дещо з тих оголошень:

S. HUROK presents
ТРУПУ ТАНЦОРОВ
МОІСЕЕВА

(На цьому місці подається кліше — група танцористок у барвистих українських убраних виконує український народний танок.)

НЕПОСРЕДСТВЕННО ИЗ МОСКВЫ
100 ТАНЦОРОВ И СИМФОНИЧЕСКИЙ
ОРКЕСТР
ТОЛЬКО ТРИ НЕДЕЛИ! С 18 АПРЕЛЯ
ДО 6 МАЯ!

Що ж це за «трупка танцорів Моїсеєва»?

Офіційна назва її — «Государственный ансамбль народного танца СССР». Кілька років ці московські танцори еже гастролювали в США. Очевидно, їм сподобалося виступати перед «капіталістами», бо їдуть сюди знову. А слідом за ними, як про це повідомляють московські «Ізвестія», збиратимуться за океан ще й такі «поліпреди советского іскусства»:

Ленінградський оперовий театр.

Звідки?

«Непосредственно из Ленінграда».

Лільковий театр Сергія Образцова.

Звідки?

«Непосредственно из Москвы».

Аркадій Райкін із своїми «весільними сценками».

Звідки?

«Непосредственно из Москвы».

А далі вишикувались в чергу: Галина Вишневська, Зора Долуханова, Е. Гільельс, Д. Шафран, Ігор Ойстрах, Арам Хачатурян...

І ці всі так само їдуть «непосредственно из Москвы».

Отож, як бачимо, навіть Аркадій Райкін із своїми «весільними сценками» потрапив до списку «поліпредов совет-

ского іскусства», тим часом про обіцяний Юроком український танцювальний ансамбль ніхто й ніде вже не згадує. Ні в «Нью-Йорку», ні в Москві, ні в Києві.

Шо ж з ним сталося? «Чи воли пристали, чи з дороги збівся?» Нічого подібного з ним, на мою думку, не сталося. А не єде він, отої український танцювальний ансамбль, за океан, очевидно, лише тому, що Москва його туди не пускає.

Чому не пускає? З якої причини? Причин, коли треба, Москва може знайти кілька. Не зібрали Україна в минулому році запланованого врожаю — още вам і є одна причина. Будують українські «буржуазні націоналісти» пам'ятник Шевченкові у Вашингтоні — друга причина. І т. д. Та й загалом, навіцо посилали когось до США «непосредственно из Києва», коли українські мистецтва перед американцями можуть демонструвати і ті, що їдуть за океан «непосредственно из Москви», тобто московські Моїсеєви.

Справді бо! Понадівають українські вишані сорочки, сині шаравари, по-підперізується червоними поясами — от уже і вони — «українці». Треба по-танцовати українського голпака — по-танцюють, заспівати українських пісень — заспівають, заграти на бандурі — заграють. А всі успіхи від виступів перед американцями московські Моїсеєви, зрозуміла річ, запишуть на конто советського, тобто російського мистецтва. Яка ж тоді рація Москві посылати за океан «хохлов і хохлишкі», що мали б вирушати в заокеанську подорож «непосредственно из Києва»? Ніякої! Отож нехай «хохли і хохлишкі» сидять собі вдома і не рипаються. Странно виконувати семирічку, щороку давати Москві 700 мільйонів пудів зерна, 2 800 тисяч тонн м'яса, 12 мільйонів 500 тисяч тонн молока та день-у-день галасувати про свою любов до «старшого брата» — ото їхній обов'язок. А показувати своє мистецтво за океаном — це привілей лише тих, що їдуть туди «непосредственно из Москви».

Котрий із наших читачів може сказати:

— Навіщо так дуже згущувати фарби? Україна, як-не-як, суверена держава. Міністер закордонних справ УССР бере участь в 15 сесії ОН...

Дорогий читачу! Ти функції, що їх виконує міністер закордонних справ УССР Лука Паламарчук на сесії ОН, без жадних труднощів могла б виконувати і будь-яка мавпа-шимпанзе. Факт!

МАРТИН ЗДЕКА

Не забуйте про передплату на „УВ“

За офіційними даними, минулого року в Польщі розпустили 173 колгоспи. Отже 1960 р. кількість польських колгоспів зменшилась на 8%. Колективізований сектор сільського господарства посідає на сьогодні в Польщі яких 0,8% усієї орної землі. Застій у колгостному господарстві вже давно відзначала польська партійна преса. До кінця 1960 р. зменшення кількості колгоспів ясно окреслилося. Згідно з польським законодавством, кожний колгосп можуть розпустити, коли більшість його членів схвалить відповідне рішення на двох зборах, проведених протягом двох тижнів.

цив по Паризькому Бльокові належно цінили Івана Івановича. Цьому свідченням може служити прощальне слово головної управи Ідель-Уральського Легіону ім. Салават Батиря, яке було надіслане в писемній формі і його зачитав І. П. Богомаз.

В особі І. І. Ковала втрату поніс не лише український революційно-демократичний рух, а вся еміграція.

Від імені українців голова МГУЕН в Авгсбурзі п. Машевич подякував п. Л. Руф за її піклування, людяність, надзвичайно гарне ставлення до Івана Івановича Ковала, зробивши для нього вітального самітньому, бідному, скромному життю дуже, дуже багато лише доброти. Своїм гарним ставленням до Івана Івановича Ковала п. Л. Руф заманігував незгірше ставлення до всіх українців і до

Юрій ТАРКОВИЧ

Советський професор в американському університеті

Не злякайсь, шановний читачу: це тільки тимчасове явище, про яке говорить наголовок цієї статті. Між США і ССР тепер ще модний культурний обмін, в ході якого відбувається і виміна професорів між деякими американськими і советськими університетами.

Ми мали нагоду почути дві доповіді советського професора Сушкіна, який недавно гостював в університеті в Сіракузах. Гість з Москви — професор економічної індустриальної географії і голова географічного факультету Московського університету. Перебуватиме в США два місяці і, головним чином, доповідатиме в найбільшому в США — Колумбійському університеті в Нью-Йорку.

В університеті в Сіракузах, який на числове близько 18 000 студентів, московський професор дав одну доповідь, в основному лише для студентів, а другу доповідь — для студентів, професорів і широї академічної публіки. Перед доповідями загальні зацікавлення було велике, а по доповіді розчарування в усіх багато більше.

У доповіді для студентів советський учений на чисто большевицько-російський лад згадав у першу чергу про те, що географічний відділ московського університету це нібито найбільший такий відділ у всьому світі, бо має понад 1 200 студентів та якісно 300 професорів і викладачів. Проф. Сушкін, зрозуміло, не подав ніяких порівняльних даних з іншими великими університетами вільного світу. Мовляв, вір советським даним або сиди тихо, марксизм-ленинізм «непомильний» у своїх даних, хоча він сам їх мішає-міняє після кожноразової такої чи іншої потреби.

Далі він згадав про структуру й організацію його факультету в Москві, про дуже численні й «надзвичайно корисні» експедиції професорів і студентів, які викривають усі нові й усі більші багатства ССР і «ми все це можемо робити, бо у нас досить грошей».

Інші пункти доповіді були дуже загальникові, пряме і непряме повторювання відомих советських фраз про те, що ССР не тільки найбільша, але і найбагатша країна світу; що советські професори пишуть грубі томи вченіх книг, тощо.

По доповіді він відповідав на запити, між якими були лише два запити-відповіді, що можна б назвати цікавими. Один студент запитав, як в ССР витядає справа з політичною географією, на що проф. Сушкін відповів, що «відповідати на таке питання — це небезпечна річ» і — не відповів нічого. Тре-

Ставши на гнилу стежну...

(Закінчення з 3-ї сторінки)

нового суддю, потім прокурора, які, за їхніми словами, нічого на сільському господарстві не розуміються, а просить, щоб ім дали змогу вибрати свого голову в колгоспу. Цей лист свідчить також про те, що ніхто вже більше не рахується із статутом сільсько-господарської артілі, згідно якого правління колгоспу має обирається на загальних зборах колгоспників.

З другого боку, партійно-бюрократичний апарат районів і областей розрісся до таких меж, що контори й управління районових центрів не вміщають усіх цих панів, тому їх направляють на голови колгоспів. Примітивний сільський спосіб життя не задоволяє їхніх виагливих панських потреб, тому більшість із них воліють мешкати в місті. Наприклад, у Чернівському районі Білгородської області багато голів колгоспів мешкають не в тому селі, де розташовані колгоспи, а в районовому центрі. У колгоспі бувають лише наїздами. Спорудили собі будинки в районному центрі — голова колгоспу «Путь Ільїча» Крилов, голова колгоспу «Пролетарський октабр» Поплавський та інші. З 17 голів колгоспів — 7 проживают у районовому центрі на великий відділ від своїх колгоспів.

Як бачимо, закріпачене селянство вже дістало панів, які час від часу заїжджають до своїх маєтків, а маєтки керують управляючі (захвоя). Розочіливий голос уярмленіх: «позбавте нас бездарів панів» — є свідоцтвом усе більшого нарощання народного гнізу проти новітніх поневолювачів. Прийде час, що це нове панське ярмо вони таки скинуть і час цей вже недалекий.

С. РОМАНОВИЧ

Лист з США

ба призначати, що оци відповідь була таки відважною в умовинах життя і праці советського вченого. Другий запит був про те, чи совети далі будують залиничий шлях через Сибір поруч уже одного існуючого т. зв. транс-сибирського залиничного шляху. Гість з Москви відповів, що не будуть, побудували тільки до ріки Лені і далі нема жодних можливостей будувати. Відповідь «нема можливостей» викликала загальнє здивування з огляду на стратегічну вартість такого подвійного залиничного шляху через усю Сибір, хоча студенти советознавства знають, що шлях дармо припинено будувати.

По доповіді ми говорили з багатьма студентами і фактично всі відверто висловили глибоке розчарування цілою доповіддю, бож усе, що сказав московський професор, знає кожен студент першого семестру географії чи т. зв. советознавчих наук, які добре поставлені в університеті в Сіракузах і обімають усі найважливіші ділянки ССР.

На другу доповідь зібралися ще більше слухачів, студентів, професорів, широї академічної публіки, включно з керівними чинниками університету. Доповідь тривала точно одну годину і московський професор увесь час подавав виключно дані, які вражали советською стандартністю, бундючністю. Він оперував переважно нереальними мільярдовими та трільйоновими цифрами, не пояснюючи їхнього практичного значення. Менших цифр, як мільярд, він взагалі не вживав — це «було б негідне для найбагатшого з багатих Советського Союзу».

«У нас, — викриував советський учений, — грубі мільярди тонн запасу нафти, у нас трільйони тонн запасу вугілля, у нас...» І так далі... мільярди, трильйони. Бідного мільйона не було, — це занадто мала цифра... Витворювалося враження, що вся величезна територія ССР там і плаває на чайках у світі нафті, похищуваний розпаленим найкращим у світі вугіллям. І здавалось, — ось-ось усе негайно вибухне, бо всьому цьому ба — просто нема місця під землею ССР.

Московський учений врешті догоvorився до того, що навіть «точно» підрахував, що ССР має аж у чотирі рази більше річкової води, як США і Канада разом узяті, бож «советські річки і найкращі і найбільші у світі». Мовляв, «завдяки советським рікам ми зможемо випродуктовувати більше електроенергії, ніж США». Коли це саме буде, він не сказав, — але покицько США продукують у декілька разів більше електроенергії, ніж ССР.

Та вся нереальність і дешева комуністична хваликуватість московського професора полягала не в мільярдових чи трільйонових цифрах, які він сипав із обох рукавів. Справа в тому, що він, наприклад, говорив про «колосяльні, єдині у світі по своїй величині» запаси вугілля в певній частині Східного Сибіру і на карті показував, де «точно оци мільярди» тонн вугілля чекають на всеобіймаючий творчо-кукурудзяний розум великого нахаби Хрущова. При цьому кожний приявлений американський студент знає, що якраз у цій частині Сибіру нема залізниці і нема водного транспорту, без яких вугілля нікто не можна перевозити. І кожному присутньому було відомо, що і для Москви, яка вживає терористичного примусу, треба б повні десятки років, щоб прокласти залізницю в ці непропорядні і безмежні пустелі Сибіру.

Зрештою, тепер уже всім зацікавленним дуже добре відомо, що у відносно короткому часі в усьому світі буде великий надбуток (надвишка) вугілля, що швидко зростатиме в мірі все ширшого застосування атомової енергії. Вже тепер в найбільших індустриальних країнах з найбільшою потребою пального, як США, Англія та Західна Німеччина існує надвишка вугілля, з огляду на застосування нафти та газу, як пального.

Большевицько-російський мудрець у вітязі професора сказав, наприклад, що в гирлі справді величезної ріки Обі, більшої від Волги чи Дунаю, можна б побудувати, і це нібито зроблять, величезну електростанцію, використовуючи безмежні сили ріки Обі. І тут кожному було зрозуміло, що сам транспорт матеріалів до гирла цієї ріки на далекій півночі коштував би, мабуть,

„Маріанна не хоче розводу“

(Закінчення з 3-ї сторінки)

тів і поліціїв, які коштують Франції 1 000 мільярдів франків на рік... «Армія забезпечувала, забезпечує і буде забезпечувати братерство»!

— А як же з резолюцією Генеральної Асамблії ООН? Та її усе людство вимагає...

— «ООН не має права встановлювати закони для Франції! А втім, я відмінно незабаром референдум і затулюю рота тій ООН і всьому тому... як його... прогресивному людству.

— Французький народ, ми певні, голосуватиме за самовизначення Алжіру, за мир.

— Хе-хе-хе... Все передбачено! Все враховано! І запитання на референдум так зформульовано, що кожний француз і алжірець, який подасть голос за ваше самовизначення, тим самим проголосує за мій законопроект організації управління Алжіром!

— Алжірецький народ скаже на референдумі «Ні!»

— А солдати і поліція навіщо?

— Не посміте ж ви під час референдуму стріляти!

— Чому ж? Посмімо.

— Адже цю стрілянину почне весь світ...

— О, я подбаю, щоб на той час увесь світ оглух. Напередодні референдуму я ба-бах-ну в Сагарі атомовою бомбою. От що!

Закінчує Василь Човба свій памфлет такими словами:

«Хоч-не-хоч, а доведеться таки прекрасній Маріанні скинути навішенну на неї імперіялістами і колоніялістами зброю і скромненько сісти за один стіл з алжірецькими патріотами, або ж заїхати з Алжірецької землі геть і з ганьбою.»

Україніка в італійській пресі

Італійське пресове агентство «ЕВРО», що спеціалізується в проблемах Центрально-Східної Європи, останніми місяцями майже в кожному своему виданні поміщувало статті чи довші замітки про ситуацію на Україні, що їх йому доставляло Представництво ВО УНРади в Римі.

Важливість цього пресового агентства в тому, що, згідно з угодою, укладеною з італійською щоденною пресою, його статті, замітки і вістки передруковують італійські щоденники. І так статті з замітками на українські теми передруковують багато італійських часописів, в тому числі римські щоденники: «Іль Попольо», «Іль Квотідіяно», «Телесера», «Іль Джорнале д'Італія», «Ля Джюстіція», «Ля Воче Републікан» та інші. Також щоденники, що видаються в інших більших містах Італії, як от у Мілані, Болонії, Флоренції, Венеції, Генуї, Неаполі, Палермо, Кальярі, Сассарі тощо, використовують видання «ЕВРО».

Згадаємо важливіші статті й замітки на українські теми, що їх останніми місяцями помістило «ЕВРО», а з нього передруковала низка італійських часописів

В своєму виданні за 8. вересня 1960 р. «ЕВРО» помістило передову статтю на

тему «Так зв. «релігійна свобода» в Україні» (яку передрукували «Іль Квотідіяно», «Л'Італія» та інші щоденники); у виданні за 20. вересня м. р. була по-дана стаття на тему «Страйк в Україні»; у виданні за 4. жовтня м. р. «ЕВРО» помістило передову статтю під назою «Нові методи антирелігійної боротьби на Україні в цілому ССР»;

у виданні за 6. жовтня м. р. поміщена передова стаття під наголовком «Здущена українська національна культура в ССР»; у виданні за 15. жовтня 1960 р. була видрукована стаття «Культ особи Хрущова в українській підсимволічній пресі»; у виданні за 18. жовтня м. р. надрукована стаття на тему «Сільсько-господарська ситуація на Україні (безглуздя колективної системи)»; у виданні за 17. листопада м. р. поміщена передова стаття на тему «Основи атеїзму: нова дисципліна в українських ВУЗах»;

у виданні за 22. листопада 1960 р. поміщена стаття: «Домі атеїста» замість церков в Україні»; у виданні за 1. грудня м. р. надрукована передовиця: «Один занебадний аспект школної реформи в ССР» (руссифікація пересійських народів); у виданні за 8. грудня 1960 р. була поміщена стаття: «Нова антирелігійна ініціатива в Україні»; за 13. грудня м. р. була поміщена стаття на тему: «Нечувані нестачі виробів широкого вжитку в Україні»; у виданні за 20. грудня 1960 р. поміщена передова на тему: «Посилення антикатолицької кампанії в Україні»; за 22. 12. м. р. була поміщена стаття: «Вічна приязнь між народами ССР»; у виданні за 29. грудня м. р. була поміщена стаття: «Українська молодь тікає з Казахстану»; за 5. січня 1961 р. поміщена стаття: «Гасмана діяльність католиків на Україні»; у виданні за 7. лютого ц. р. була поміщена передова стаття: «Екуменічна ініціатива Російської Православної Церкви» (в статті розвивається також теза, що Російська Православна Церква є знаряддям русифікації України); у виданні за 9. лютого ц. р. поміщена стаття: «Кампанія проти «вільних індивідуумів» в Україні»; за 18. лютого ц. р. поміщена передова: «Сов

ШЕВЧЕНКІВСЬКІ ВРОЧИСТОСТІ

Брюссель

Ще кілька місяців до ювілею Тараса Шевченка створено в Брюсселі Шевченківський комітет, який зайнявся приготуванням святкувань гідного вшанування українського пророка. Не дивлячись на всі труднощі, які є в наших умовах, комітет взяється до праці, щоб якнайкраще вив'язатися зного завдання. Всім було ясно, що наші щорічні святкування тільки між українцями, хоча для нас і дуже важливі, не будуть задовільними, коли ми, політична еміграція, не докладемо всіх зусиль, щоб ім'я Тараса Шевченка вийшло поза рами внутрішніх імпрес. Беручи за мету це важливе завдання, Шевченківський комітет при співпраці всіх українських організацій та бельгійських приятелів осяг гарного успіху, який набрав широкого відгомону між українцями і чужинцями.

Ситуація в Брюсселі досить складна, бо населення її двомовне і тому комітет поробив заходи, щоб відбути дві академії: одну українсько-валонську і другу українсько-флямандську. Обидві імпреси цікаві тим, що були організовані спільними силами українців і бельгійців.

Перша академія, фірмована Комітетом Дирекції Культурного Європейського Центру в Брюсселі, відбулася 18. березня в імпресах кімнатах цього ж Центру. Заходами генерального директора Центру полк. Ремонда Ганно були виготовлені дуже гарні запрошення і розслані визначним представникам бельгійського та чужинецького світу. Окрім виготовлено програмки свята з портретом Шевченка і текстом «Заповіту» на французькій мові, які вручено всім присутнім на спомин цієї імпреси. Обидві залі Центру були вщерть переволнені лобіною, переважно чужинецькою, публікою. Між присутніми було кілька бельгійських письменників і багато представників різних національностей.

Академію відкрив генеральний директор Центру гарним вступним словом, з'ясовуючи мету свята та в честь кого воно влаштоване. Опісля, подавши програму академії та її виконавців, полк. Ганно дав короткий, але ясний опис та історію бандури, який збудив зацікавлення багатьох чужинців.

Як перша точка програми, слідувала глибоко змістовна доповідь молодого бельгійського письменника графа П'єр д'Урселя під заголовком: «Шевченко — співець нації і свободи». Чудовий стиль, поетичні звороти та енергійне

віголосення доповіді мимоволі притягували уважним слухачам дух і прімке слово Шевченка: «Вставайте, кайдани порвіте...» Доповідь була ілюстрована молодим і знаменитим декламатором Жаком П'юврез, що з величним чуттям декламував уривки з цитованих доповідочачем поезії Шевченка, а саме: «Іван Підкова», «Мені однаково...» і «Кавказ». На закінчення першої частини свята слідувала декламація в українській мові «Послання» Тараса Шевченка. Гарно декламувала її панна О. Лощенко, студентка Люксембурзького університету.

В мистецькій частині академії виступив наш знаний тенор-бандурист Володимир Луців, з Лондону, що у супроводі своєї бандури та три акомпаньєменті на піаніно п-ни Клодін Капель відстівав із свого репертуару 12 українських пісень, починаючи з Лисенкової на слова Шевченка «Реве та стогне Дніпро широкий», «Гетьмані, гетьмані» і переходячи на інші відповідно підібрани пісні Стеценка, Леонтовича, Косач-Анатольського та інших. За гарне виконання української пісні Луціва публіка винагородила ряснimi оплесками, як також й попередніх виконавців програми. Всі пісні, перед їхнім виконанням, вміло пояснив французькою мовою симпатичний декламатор П'юврез.

Академія закінчилася «Заповітом» на французькій мові, що його продекламував з патосом уже вищезгаданий декламатор Жак П'юврез. Зворушливим словом дякував ген. директор Центру всім учасникам, що його присутністю звеличили це незабутнє свято. Усіх хітом цього вдалого свята раділа дирекція Центру, а ще більше радіе українська громада в Бельгії.

Генеральний директор Центру висловив своє велике задоволення і запропонував українську громаду до дальшої співпраці з Європейським Культурним Центром у Брюсселі.

Друга академія відбулася за запрошенням нашого Шевченківського комітету для вшанування Тараса Шевченка, при значній співпраці флямандських приятелів України, 19. 3. у великій залі ЖОКу в Брюсселі. Святочну академію того дня попередили служби Божі і панахиди за душу й пам'ять поета, що були відправлені в обох українських Церквах.

На саму академію прибуло багато українців і флямандців. Прибули також українці з дальших місцевостей Бельгії, щоб «в сім'ї великих...» пом'януть мученика за волю України.

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН у США

ДОПОВІДЬ Д-РА СОЛОМОНА ШВАРЦА:

«Українсько-жидівські стосунки в роках другої світової війни»

ченні, які можна досягти саме спільною працею жидів і українців.

Досі найбільше зробив для вивчення проблеми похідний Філіп Фрідман, який випустив кілька праць про жидів під час останньої війни, зокрема дослідив це питання стосовно України. Свої праці Фрідман базував на документах, які повністю цитував, лише додаючи до них свої коментарі. Фрідман зібраав матеріали і про негативне або вороже ставлення українців до жидів, і про підтримку жидів з боку українців, зокрема рятування від переслідувань німцями. Доповідач навів кілька прикладів, що характеризують обидва аспекти.

Д-р Шварц закинув низці українських авторів, що пишуть на тему українсько-жидівських взаємин, необ'єктивність (І. Кедрій, Р. Ільницький та Л. Шавковський). Вони зупиняються на другому аспекті проблеми, але замовчують перший, не спиняючись навіть перед незастеженими пропусками в цитатах з документів часу, тим часом, як для повного висвітлення справи необхідна об'єктивність. Д-р Шварц сподівається, що така об'єктивність буде застосована у майбутніх дослідах.

Взявши слово, д-р Шварц підкреслив важливість вивчення українсько-жидівських взаємин під час останньої війни, зокрема висловив побажання стежально дослідити цю тему спільно силами українських і жидівських дослідників. Ставлення до цих взаємин настільки емоційне, що досі ще нема достатньо об'єктивності в їхньому вив-

чені

Свято розпочато співом «Заповіту» у виконанні хору флямандських школлярів із Схотин під керівництвом о. Й. Кампенговта. Вступне слово в українській мові виголосив протопрес. І. Бачинський, голова Шевченківського комітету, з'ясовуючи присутні значення творчості й ідеології Шевченка з часів висловлення його у писаннях нашого пророка аж по минулій день. Закінчив промовець палмиком до об'єднання нашого духу і до координації всіх живих та творчих сил в боротьбі за визволення українського народу.

Для флямандців висвітлив значення Шевченківських святкувань о. Данило Дзвоник, а під час виконання програми давав пояснення до українських виступів.

Хор школлярів із Схотин заслуговує на признання вже тим, що присвятив багато праці для вивчення українських пісень і співав їх бездоганно. Ні диригент, ні хористи не знають української мови і вивчали тексти в флямандській транскрипції — не втасманиченні слухачі мали враження, що це співають наші школярі.

Як на суботній академії, так і цим разом притягаючою частиною програми був виступ тенора Володимира Луціва.

З ширшим рефератом про Тараса Шевченка на флямандській мові виступив письменник і літературознавець Франс Де Вінне, в якому ставився найти порівняння в творчості нашого генія та флямандського поета і патріота Г. Гезелля. Повне признання, за великий труд.

Між точками програми гарне враження зробили декламації п-ни О. Лощенко, В. Закальницькою, що продекламувала «До Основ'яненка» на українській мові та дір. Де Бука, що виконав «Мені однаково...» Т. Шевченка та «О, пісне...» Г. Гезелля, обидві на флямандській мові.

На особливу згадку заслуговує також виступ п-ни М. Діркс, що своєю грого на піаніно, а опісля на акордеоні не тільки супроводжувала хор школярів, але також сама грала «Українські мелодії», збиралочи оплески належного признання.

Академію закінчило співом національного гімну.

Оцінюючи обидві академії, можемо без перебільшення сказати, що вони увінчалися повним успіхом і є запорукою дальнішої праці, запланованої під час Шевченківського Року.

П. І. Б.

Трентон

26. 3. 1961 р. заходами Педагогічної ради Середньої Школи Українознавства в Трентоні відбувся концерт-академія, присвячена ювілесу великого кобзаря України — Тараса Шевченка. У святочно прибраній Горожанській залі зімістилося до трьох сот батьків, родичів і дорогих гостей.

Концерт розпочався співом американського національного гімну: «The Star — Spangled Banner», що його виконав шкільний хор в складі до 30-ти осіб. Вступне коротенькє слово сказав директор школи Ів. В. Гуща, а тоді той же хор в супроводі оркестри й піаніно виконав могутній «Заповіт».

Після цього учениця 8-ї класи Лариса Стрибко, біля мікрофону, прочитала змістовний 20-тихвилинний реферат: «Шлях українського генія», від кріпакього пастуха до вільного художника Петербурзької академії мистецтв. Вона не то що читала, а претарно, чистою полтавською мовою (бо її сама з-під Полтави) різьбила слово за словом, думу, за думою, та своєю милозвучною дикцією полонила на радість до трьохсот гостей. За це серйозно вдумливо й роздумливо учениця засипала ряснimi

(Закінчення на 8-й сторінці)

На наступ ворога супроти українського визвольного фронту відповідаємо ще інтенсивнішою розбудовою вільної української демократичної преси

«Наша преса є виявом волі й творчого, могутнього духу вчораших недомучених сталиських, комуністичних рабів підмосковських. А тримається вона на затрачуваних копійках політичної української еміграції, на центрах і піфеніях високодієйних і високоморальних, до кінця своєму народові відданіх людей.»

І. БАГРЯНИЙ

Високоповажаний Пане Крамар!

Пересилаю грошовий переказ на 5 дол. для «УВ» на Пресовий фонд та закликаю всіх тих, які вважають себе прихильниками «УВ» (членів СУЖЕРО-ОДУМ у Вінниці), скласти відповідні суми до їхнього маєткового стану.

З пошаною

М. ГАЛИЦЬКИЙ

26. 1. 1961 р. в суботу українці м. Лондону (Канада) з ініціативи пані Сороки і п. Новобранця справляли новосілля в нову хату п-ва Рут та Василя Васко. Несподіванка відбулася в домі господарів-новосілів. Панство Васко привітав п. Новобранця та проспівали йм мною літа. З цієї нагоди на заклик пані Співак і п. Б. Яремченка зібрали на потреби: радіопрограми «Пісня України» в Торонто 10 дол., «Прометео» в Нью-Йорку 21 дол. і «Українських вістей» 21 дол. Пожертви склали:

Васко Василь 10 дол.

Геців 10 —

Безіменний 5 —

Співак М. 5 —

Яремченко Б. 3 —

Мілащенко 2 —

Усенко 2 —

Савченко 2 —

Сорока 2 —

Здійм'як 2 —

Василенко 1 —

Невідомий 1 —

Миронець 1 —

Шевченко 1 —

Коваленко С. 1 —

Новобранець 1 —

Василь 1 —

Койняк 1 —

Маслюк 1 —

Всім збирщикам пожертв, ініціаторам зборок, жертвовавцям висловлюємо наше шире спасиби. Новоселам бажаємо гарного, щасливого життя в новозбудованій хаті.

Ред. «УВ»

США:

Т. Ч.	60 дол.</

